

IDEGEN VÍZ

Deák Ferenc

— Ki tanított a hallgatásra?

— Ez a folyó, ezek a hullámok, ez az örökös néma távozás.

Klára lehajolt a víz tükréig. Nyitott szemmel belemártotta fejét a szürke vízbe...

— Keresel valamit? — kérdeztem, amikor előbukkant iszapos, vizes feje a folyóból.

— Igen. Keresek VALAKIT. Mindennap késő őszig belekémlelek ebbe a zavaros vízbe. Keresek valakit. Kislánykorom óta az az érzésem, onnan jön majd a mélyről, onnan merül föl, onnan lesz az enyém.

— Ott lenn csak a homok kavarog, elveszített, elhagyott ékszerek, tárgyak... Ott nem él senki... A halottakat pedig időben földobja az ár, akkor még esetleg szépek is.

— Nem! Én onnan várom ŐT. Lentről. A forrásból, a tisztaságból...

— A források messze fön, a felső folyás szakaszán vannak. Erre már nincs forrás. Erre már semmi sincs. Ez, ami előttünk kavarog: idegen víz...

— Jó. Engedek. Mesélj magadról. Ki vagy? Tíz napja már, hogy minden alkonyatkor megjelenysz. Jössz. Hoz az ár azon a két egymáshoz kötözött benzineshordón. Ki vagy? Minden alkonyatkor ide kanyarodsz. Minden alkonyatkor vidáman, fehéren fölc sillannak fogaid: nevensz. Miért jössz? Kit keresel?

Klára lassan hanyatt feküdt a kis deszkadokkon, amely már itt-ott meg is rothadt, elavult. Nagy barna sebeket ütött rajta az idő.

— Én nem keresek semmit és senkit. Hozzád jövök minden délután. Veled akarok beszélgetni... Veled hallgatni.

— Ennyi az egész? Semmi többet nem tudsz magadról mondani?

— Nem, Klára. Mit mondhatnék neked. Oly közel vagy hozzám, hogy az az érzésem: mindent tudsz rólam. Azt is, hogy ott fönn a hidászoknál dolgozom. Onnan föntről a magasból nézek végig a folyón. Előre is, hátra is. Ott fönn a magasban szegecselek egész nap, és csak a te kis házikódat látom ebből a hatalmas nagy városból. Látom a fölágaskodó agyagpartot, látom a piciny deszkadokkot, az alig észrevehető lépcsősort, amelyet valaki régen az agyagpartba vésett, és amelyen te naponta leereszkedsz a vízig...

— Te fönt élsz a magasban? Naphosszat ott ülsz, gáncsoló lábizmokkal nyergeled a hatalmas vasalkatrészeket?

— Igen. Ott fönn a magasban. Hogy nem is látszom jóformán... Éjjel a barakkban horkolok, mint a többi, éjjel én sem vagyok kisebb, mint akárki, akit napközben itt lenn az utcán jármi-kelni látsz.

— Fönt élsz, közel a naphoz, közel a madarakhoz, közel a felhőkhöz?

— Fönt. Vörös szikrázó szegecsekkel virtuskodom, játszadozom. Amikor odaverek rájuk, úgy tetszik, a legmélyebb hangon szólnak, úgy tetszik, túldöngi a várost a kalapácsom, meg az egész világot...

— És haladsz előre...

— Igen. Visz magával a híd.

— És nem félsz, hisz látom, egyre magasabbra ível a híd.

— Nem. Addig félttem csak, amíg kis szünetekben fölnéztem az égre, a felhőkre, a korán megjelenő holdra...

— Miért? De miért? — támaszkodott föl hirtelen Klára, és szemembe nézett veszett, vad tekintettel.

— Akkor éreztem, hogy sehol sem vagyok... Akkor éreztem, hogy csak a vas, a kemény fém segített föl pontosan olyan magasra, ahonnan a halál csak egy lépésnyire van...

Klára fölállt. Összébhúzta magán a ruhát, aztán szó nélkül fölballagott az omladozó lépcsőkön.

Nehezen eveztem föl, vissza a hídig, a barakkokig. A két hordó mintha csak a víz sodrára hallgatott volna.

Rino, az építésmérnök, aki velünk, munkásokkal lakott a barakkban, minden este bort hozott, és hangoskodott.

Így volt ez most is.

Rino habfehér ingén piros folt szaladt végig. A fiú, az alig huszonhét éves mérnök szavalta versét, amit napközben írt az állványokon:

Lépésed nem méri senki
azt már kimérte
az élet vagy a halál
táncolhatsz nyugodtan rajta
akár
akár a víz vagy
a vas kínálja magát...

A fiatal mérnök tízszer is belejavított, tízszer is ivott, és itatott, kínált mindenkit...

Klára járt eszemben. Szép formás lába, kicsit szokatlanul keskeny, kék szeme. Rövidre nyírt szőszke haja...

De Rino elzavarta. Minduntalan elkergette tőlem a lányt. A barakk tele volt emberekkel és szúnyogokkal.

És egy ügyetlen vers számtalan változatával.

Ki akartam menni a füzesbe. Ki az otromba vasdarabok közé, az elhagyott, használhatatlan, régi, rozsdás tárgyak közé.

— Várj! Te! Várj... Egy kérdésem van hozzád! — mondta Rino, aki még a nevemet sem tudta. Senkinek sem tudta a nevét. — A kérdés így hangzik: tudod-e te, mi a költészet?

— Nem tudom — mondtam csendben.

— Akkor ne menj el. Várj. Te minden este elmegy. Kimégy az éjszakába, itt hagysz bennünket, sohasem iszol velünk, sohasem hallgatod a verseimet... Ki vagy te?

— Donát vagyok, a szögecselő.

— Fönn dolgozol a magasban?

— Igen. Mindig a legmagasabban. Ahogy ível a híd...

— Akkor majd kilessük, mit tanultál el a csillagoktól...

— Én nappal dolgozom...

— A csillagok — azt mondják — nappal is fénylenek... Nem hallottad még? Ezt egy költő mondta...

— Én szegecselő vagyok...

— Igyál ebből a vörös borból.

És ittam. Először, életemben először ittam.

— Hozzatok abban a fazékban egy marék homokot meg vizet a folyóból — mondta csendesesen a fiatal mérnök.

— Búzlík ez a barakk — mondtam —, és szeretnék kimenni...

— Nem, itt maradsz velünk. Mindjárt hozzák a vizet...

— Én csegecselő vagyok, Donát a nevem, ki akarok menni.

És valaki hozta is a fazék vizet.

— No igyál a borból... ez most parancs. Ez után költő leszel.

— Én sohasem ittam! Szegecselő vagyok, és mindig a legmagasabban! — ugrottam föl.

Haragosan néztek végig rajtam. Leültem.

Ittak. Ők számoltak...

— No most hajolj közelebb a vízhez, és nézz a fazék fenekére... Mondd el nekünk, te szegecselő, mit látsz a folyóban...

Közelhajoltam a vízhez, aztán, akár Klára, belemártottam a fejem az iszapos vízbe. Szemem nagy-nagy megerőltetés árán nyitva tartottam. Buborékokban szálltak föl szavaim: „Apró rákokat látok. Bíbor-szín szemeikkel leskelődnek, sötétkék potrohukon ezer apró csigaház szorong, világoskék ollóikkal egy hatalmas gyöngyöt rohamoznak...”

Rino előrántotta fejem a vízből, és kétszer erélyesen arcul ütött. Mindenki haragosan nézett rám.

— Az a drágagyöngy nem a rákoké! Azt tegnap már elvitték sötét erdejükbe a tintahalak! — kiáltott rám egy diszpécser.

— De ez a drágagyöngy most buggyant föl a forrásból... és ez a drágagyöngy Klárát illeti...

— Itt a középfolysban nincsenek források! — kiáltott rám a diszpécser, de Rino megnyugtatót:

— Akad, akad azért itt is forrás a folyó fenekén, de csak nagy ritkán.

Ez nagyon elszomorított. Klára hát tudja ezt a titkot... Akkor megint ittam, aztán belemártottam arcom a vízbe, majd csak fölvet az ár Klárának. Nem! Én nem jövök elő, én itt akarok meghalni ebben a hatalmas forrásban, én azt akarom, hogy szemeim körülvegyék a kékollós rákok, hogy holnap délután fölvesse a víz Klára csodálkozó arca előtt...

Nemcsak hogy alaposan megpofoztak, de meg is átkoztak, mint a költészet legnagyobb ellenségét.

És ittak tovább.

Másnap kóválygó fejjel másztam a magasba, s a szegecsek kihulltak harapófogóm szájából. Az egyik szikrázó vasdarab bezúzta egy munkás fejét.

Le akartak ütni onnan a magasból.

Szidtak, káromkodtak. De én le nem vettem tekintetem Klára kis házikójáról, mely a magas, agyagos parton ücsörgött habfehéren, akár egy meleg, tollból szőtt fészek...

Este megint összekötöttem két benzineshordót, és hagytam, hogy a víz odasodorjon Klára háza elé.

— Taníts meg halászni!

— Miért? — kérdeztem tőle.

— Taníts meg halászni! — ismételte.

— Jómagam sem tudok... Sajnáltnám kiráncigálni a halakat a vízből...

— Könnyөгöm, taníts meg halászni... — és Klára szeméből könnyek csordultak elő.

— Hát nem elég, hogy engem elhoz ide a folyó naponként?! Nem elég, hogy apró butaságokról beszélünk esténként, hogy elhozom neked a magasból gondolataimat és mindent, ami szép egy híd kemény vaskonstrukciója között.

— És mi az a szép...

— Egy fecske még kora tavasszal odaékelte fészkét az egyik szögletbe. Azóta mindennap nézem, meg a te házikódat is nézem... az egyiktől távolodom, a másikhoz erősen közeledem.

— Halat is csak azért akartam fogni, mert te biztosan szereted... És én őszre azt akarom, hogy nálam egyél minden este halat... Amikor hazajövök a szőnyeggyárból, még bőven akad időm, hogy halásszak, és te akkor estefelé, ha lejönnél, mindig halat ennél... És vörös bort innál...

— Halat eszek és vörös bort iszok!

— És az a kívánságom, hogy amikor befejezitek a hidat, a feleséged legyenek. Nem előbb.

— Nem előbb — ismételttem meg. Az este messze elsodort a víz. Fél éjszaka gyalogoltam vissza a parton, a hordókat meg hagytam elveszni az éjszakában...

Rajtuk felejtettem Klára egyik papucsát, amit incselkedésből vittem magammal.

Rino reggel pálinkázni vitt, és bejelentette, hogy nem hajlandó tovább azzal a csöcseléssel beszélni.

Ő is híve a piros szemű rákoknak, és hogy le fog nézni a folyó fenekére, megkeresi majd a forrást, ahonnan drágagyöngyök bugygyannak elő...

Megmondtam Rinónak, hogy nem léteznek drágagyöngyök a folyóban. Azok csupán buborékok.

Ő nem hitte.

Azt mondta, azok a buborékok tulajdonképpen a legszebb költemények...

És így telt az idő...

Pár hét múlva Rino testét kihalászták valahol lenn a folyókanyarban.

El is temették. Virágot vittem a sírjára, Klára is velem volt. Azt súgta a fülembe, hogy nemsokára kész a híd. Ő úgy látja, én bolondul sietek. Pedig egyáltalán nem is láthatott. Oly kicsi voltam ott fönn a magasban.

És minden este halat vacsoráztam. Vörös bort ittam.

De azért visszajártam a barakkba aludni. Egy késő őszi reggel hiába kerestem fönről, a híd tetejéről Klára fehér házikóját.

Nem létezett.

Nem létezett a partrész sem. Nagy sötét horpadás volt ott. Nagy, csúnya, sötét horpadás.

A házat alámosta az őszi ár, aztán elnyelte.

Két ujjamat törtek el aznap. Nem bírtak másként leszedni a hídról.

Azóta sötét odúban élek, félek a tértől, a napfénytől, félek, iszonyodom.

Őcsém tavaszonként fekete kendővel beköti szemeimet, és kivezet a mezőre. Ott lerogyok, beletúrom fejem a fűbe, akár valamikor Klára a folyó iszapos vizébe... Fülemet, arcomat csiklandozza a zsenge fű, tenyerem szinte zsibbad a csodálatos öleléstől. A humusz erjedő nyugalma átköltözik zsigereimbe, és én süllyedek, omlok fehéren, téglánként, cserepenként le a mélybe.